

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår dato:	Vår referanse:	Deres/Dykkar dato:	Deres/Dykkar ref:	Saksbehandler:	Telefon:
16.04.2008	2008/487	06.03.2008	200705016-/ITS		

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG OM ENDRINGER I LOV OM UNIVERSITETER OG HØGSKOLER (UHL)

Det vises til brev fra departementet av 06.03.08 vedrørende forslag om endringer i universitets- og høgskoleloven. Høgskolen i Buskerud vil med dette gi sine innspill til høringsnotatet og lovforslaget. Våre kommentarer er knyttet til lovforslagets § 3-7 sjette ledd, § 3-7 sjuende ledd og § 4-8 første ledd. Vi har ingen merknader til øvrige endringsforslag.

Vedr. lovforslagets § 3-7 sjette ledd

Høgskolen i Buskerud stiller spørsmål ved nødvendigheten av leddets andre setning, hvor det etter ordlyden legges opp til en ny forskrift som skal definere hva som vurderes som falske vitnemål og falske dokumenter ved søknad om opptak. Dokumentfalsk er en forbrytelse som allerede er en sentral del av den norske straffeloven. Hele straffelovens kapittel 18 er viet dokumentfalsk, og dens innhold og områdes kompleksitet er ved flere anledninger gjort gjenstand for grundige utredninger, også med tanke på de utfordringer som er oppstått ved utstrakt bruk av elektroniske løsninger. En ny forskrift om samme tema under UHL vil sannsynligvis enten være overflødig eller risikere å si noe som går på tvers av de grenser som samfunnet allerede har satt på området. Noe tilsvarende bemerket Arbeids- og inkluderingsdepartementet i Ot.prp. 41 (2004-2005) om forslag til ny statsborgerlov at det er unødvendig med en bestemmelse som dekker dokumentfalsk i særloven, da dette ivaretas tilstrekkelig av straffelovens kapittel 18. Tilsvarende bør gjelde her.

Høringsnotatet sier forøvrig ikke noe om hvorfor en slik forskrift er nødvendig, utover at falske vitnemål er et økende problem og at spesielt bruk av falske vitnemål fra utlandet ikke avdekkes. Dette bør imidlertid angripes på annen måte enn ved en ny forskrift, da problemet ikke anses å være hva som er forfalskninger (ivaretas av straffeloven) men hvordan avdekke det (f.eks. bedre informasjonsflyt/kunnskapsdeling mellom institusjonene). Et tillegg tilsvarende det man har i uhls §§ 4-7 sjuende ledd og 4-8 tredje ledd vil etter vårt syn være mer i tråd med dette ("Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner m.v.").

Lovforslaget § 3-7 sjuende ledd

Høgskolen i Buskerud stiller spørsmål ved hvorvidt departementet har vurdert helheten i hvilke konsekvenser en ønsker at bruk av falske vitnemål/dokumenter skal resultere i, i lys av straffelovens bestemmelser og Den Europeiske Menneskerettskonvensjonens tilleggsprotokoll 7 artikkel 4 (P7-4) som

verner mot dobbeltstraff. P7-4 slår fast at ingen skal stilles for retten eller straffes to ganger for samme straffbare handling. Det er ikke avgjørende om reaksjonen defineres som straff etter nasjonal rett og at beslutningen fattes av domstolene, men hvorvidt reaksjonen har strafferettslig innhold/karakter. Dette kan få betydning der man har hjemmel til å ilegge en administrativ sanksjon i form av rettighetstap (et onde) mot en lovovertrædelse. Administrative rettighetstap rammes slik vi har forstått det av P7-4.

Høyesterett har tidligere kommet til at bl.a. utestenging fra retten til dagpenger etter folketrygdloven og ilegging av forhøyet tilleggsatt etter ligningsloven ikke er forenelig med straffeforfølgelse for det samme forholdet. Disse sakene har noen klare paralleller til det nye lovforslaget, hvor en kan utestenges fra en ellers gitt rett til å søke opptak eller få godkjent utdanning i inntil ett år.

Straffelovens rammer for dokumentfalsk er inntil 4 års fengsel ved rettsstridig bruk av forfalskede offentlige dokumenter (inntil 2 år for andre). Denne type kriminalitet har større skadevirkninger enn de man umiddelbart ser, og er da også et område som er underlagt ubetinget offentlig påtale, dvs. at forfølgning fra påtalemyndighetene ikke er betinget en begjæring fra fornærmede. Dokumentfalsk straffes strengt fordi store deler av vår private og offentlige virksomhet baserer seg på dokumenter og på at man kan ha tillitt til innholdet i disse dokumentene. Undergraving av denne grunnleggende tillitten vil sette ordninger som samfunnet tar for gitt under press og bl.a. øke behovet for fordyrende og mindre effektive løsninger. I tillegg ligger det i sakens natur at dokumentfalsk heller sjelden begås ved uaktsomhet eller i affekt, men ofte fremstår som et kalkulert sjansespill.

Vårt spørsmål blir derfor om departementet har vurdert lovforslaget opp mot P7-4 og hvilke konsekvenser det er ønskelig at dokumentfalsk skal få for søkeren. Skal dokumentfalsk ved søknad om opptak til høyere utdanning behandles på annen måte enn dokumentfalsk ellers i samfunnet? Høringsnotatet begrunner endringsforslaget med økningen i slike saker og ønsket om å redusere misbruk, men sier ikke noe om de foreslåtte virkemidlene er de som er mest egnet til å redusere problemene. Hovedregelen til nå har vært å levere anmeldelse til politiet ved mistanke om dokumentfalsk (jf. departementets rundskriv om saksbehandling ved mistanke om forfalskning av vitnemål og andre dokumenter av 07.05.85). Slik bør det etter vårt syn fortsatt være, og det må være lik praksis i sektoren. De høye strafferammene signaliserer sakens alvor, og det er vår oppfatning at slike saker ender med straffeforfølgelse om politiet finner at bevisene er sterke nok. Ved å ilegge utestenging slik lovforslaget legger opp til risikerer institusjonene etter det vi kan se å sperre for videre straffeforfølgelse fra samfunnet. Det er også vanskelig å se for seg at institusjonene i etterkant skal utestenge en søker fra retten til opptak og godkjenning av utdanning dersom en anmeldelse resulterer i at påtalemyndighetene henlegger saken pga bevisets stilling.

Lovforslaget § 4-8 første ledd

Høgskolen i Buskerud har ikke en merknad til selve endringsforslaget, men til noe som ikke er foreslått endret i denne paragrafen og som framstår noe underlig. Ved innføring av den nye universitets- og høgskoleloven i 2005 ble det hjemlet at alle vedtak om bortvisning eller utestenging (eller uttalelse om dette jf. § 4-9 femte ledd) fattes av styret eller institusjonens klagenemnd (jf. § 5-1). Tidligere kunne styret kun delegere til klagenemnda å fatte vedtak om utestenging etter nåværende § 4-7 (fusk ved eksamen), mens vedtak om utestengning eller uttalelse om dette grunnet andre forhold lå hos styret. Det vises til § 4-7 1. og 2. ledd, § 4-8 1., 2. og 3. ledd, § 4-9 5. ledd og § 4-10 3. ledd.

I lovforslaget § 4-8 første ledd ønsker man å utvide reaksjonsmulighetene for studenter som utviser grovt forstyrrende atferd. Vedtakene om i første omgang bortvisning eller andre omgang utestenging fattes av styret eller institusjonens klagenemnd. Imidlertid er det fortsatt kun tillagt styret å komme med skriftlige advarsler om bortvisning i første omgang eller utstengning i andre omgang. Bortvisning og utestenging skal selvsagt ikke være noe som institusjonene tar lett på. En advarsel er imidlertid noe lagt mindre alvorlig enn et vedtak, og bør kunne utferdiges av andre enn styret. Styrets arbeid handler mye om planer, strategier, mål og resultatkrav. En skriftlig advarsel utløser imidlertid rett for studenten til å la seg bistå av advokat/annen talsperson. Utgiftene til dette skal dekkes av institusjonen. Det bør derfor etter vår mening åpnes for at også advarsler om bortvisning og eventuell senere utestengelse kan delegeres til

institusjonens klagenemnd, evt. også til øverste administrative ledelse ved institusjonen. Vi ber derfor departementet vurdere mulighetene for å endre dette.

Med vennlig hilsen
Høgskolen i Buskerud

Turid Næss
Studiesjef

Cathrin Vikhagen Gjendem
Cathrin Vikhagen Gjendem
førstekonsulent